

Ville Hytönen ja Virpi Penna (kuv.): *Ötökkämaan tarinat* (Tammi 2014)

Ötökkämaassa seikkailevat muun muassa muita ötököitä vasten tahtaan syövä Hämämäkämäkki, elämän suuria kysymyksiä pohtiva Ippu Pötökkä sekä Punkeri, jonka punkeroimista kukaan ei ymmärrä. Ville Hytösen monitasoiset ja kielellisesti herkulliset ötökkäsadut ja -runot kikatuttavat ja lämmittävät, ja Virpi Pennan värikylläinen kuvitus korostaa hahmojen hulvattomuutta. Jos ötököistä kertova kirja voi olla humaani, tämä on juuri sellainen.

Kenelle? Kirjan sadut ja runot puhuttelevat mehevimminkin huumorin ystäviä! Hauskat tarinat kätkevät sisälleen myös humaania viisautta

ÖTÖKKÄTAHROJA

Läntti ei ollut mikään tavallinen läntti. Se oli sellainen paakkuinen ja vähän rasvainen läntti, joka lähinnä nököttää maassa ja velloo (s. 7.)

Ötökkämaan ensimmäisessä tarinassa tutustutaan hurmaavan sotkuiseen Länttiin ja hänen yhtä törkyiseen ystävänsä Likakasaan. Lue tarina ja tee sen jälkeen lisää sotkuista ötökkäväkeä!

- 1) Aseta pöydälle valmiiksi puhdas vesivärikartonki.
- 2) Sotke sormet väreillä! Kunnan Läntti ja Likakasa -meininkiä olisi käyttää syötäviä värejä, kuten punajuurta, mustikkaa tai suklaata, mutta esimerkiksi sormi- tai peiteväritkin käyvät hyvin.
- 3) Tuhri sormilla paperiin erilaisia sormenjälkitahroja. Anna tahrojen kuivua.
- 4) Tuunaa tahroista ötökkäväkeä liimaamalla niille silmiä, siipiä, vaatteita yms. sekä piirtämällä tussilla jalkoja, tuntosarvia jne.

HOX! Kannattaa tehdä myös Nimipyöräytyksiä -harjoitus, josta saat nimet tahraötököillesi! Hoksasithan, että arkusta löytyy myös Harjumaan perheen nenistä yli jääneet pyykkipojat.

NIMIPYÖRÄYTYKSIÄ

Ippu Pötökkää, tuota nimen saanutta pikkuötökkää, vaivasi suunnaton tarve tehdä jotain merkittävää. Vielä kymmenen minuuttia sitten hän oli ollut vain pikkuötökkä, mutta nyt hän oli sentään Ippu Pötökkä! (s. 31.)

Pikkuötökkä nimeltä Ippu Pötökkä löytää omassa tarinassaan paitsi nimensä, myös lajitovereita: ötökät nimeltä Lippu Köpökkä ja Hippu Röpökkä! Ippu Pötökän nimi muistuttaa perinteistä sanaleikkiä, jossa kahden peräkkäisen sanan ensimmäisten tavujen 1–2 ensimmäistä kirjainta vaihtavat paikkaa. Keksitään uusia ötököitä aivan oikeista ötökkälajeista!

- 1) Tee ensin aivan perinteinen sanakäännös (esim. *Leppäkerttu–Keppä Lerttu*). Käänneltäviä ötökkänimiä löydät tehtävän loppupuolelta!
- 2) Jos haluat, voit jatkaa saman lajin parissa vään telemällä ja keksimällä vähän lisää, juuri samoin kuin Ville

Hytönen on tehnyt Lippu Köpökän ja Hippu Röpökän kanssa (esim. *Keppä Lerttu–Seppä Merttu, Neppä Perttu*).

3) Jos olet tehnyt/teet myös Ötökkätahroja-harjoituksen, voit nimetä tahraötökät itse keksimilläsi uusilla nimillä.

hepokatti	sudenkorento	hapsenkakkiainen	kauppahärö
tukkimiehentäi	sokeritorakka	sokeritoukka	papupiilokas
vesimittari	vesilude	kiiltomato	amerikantorakka
kirsisääski	kampasarvinen	laakasukeltaja	tupajumi
kaislakorento	isopirkko	huutihärkä	hirsijumi
kanankirppu	juhannusturilas	hevospaarma	hopeaseppä
vesihiippari	tarhaturilas	riisihärö	heinäsirkka
vennäjäärä	sarvikuonokas	vaatekoi	kukkakärpänen
möljägeiju	sarvijaakko	faaraomuurahainen	helojäärä
sarvijäärä	mustajäärä	jauhokoisa	pajukirppa
sulkasääski	jymyjäärä	kotisirkka	vesiperhonen

PUNKEMISTA JA PUNKEROIMISTA

Ja silloin kun Punkeri lepäsi, siltä kysyttiin: ”Mitä sinä oikein teet varsinaisesti?”

Kun Punkeri vastasi ”punkeroin ja pungen”, kukaan ei ymmärtänyt vastauksesta mitään. (s. 45.)

Metsän paras Punkeri on mainio tarina sinnikkyydestä ja oman paikan löytämisestä. Punkeri punkee ja punkeroi aina vaan, mutta mistä siinä oikein on kyse? Keksitään lisää punkeroinnin ja punkemisen kaltaisia hassuja ja aivan uusia verbejä!

1) Tee ensin Nimipyöräytyksiä-harjoitus!

2) Valitse yksi uusi ötökkä kerrallaan ja keksi sen nimeen sopivaa tekemistä (esim. *Seppä Merttu merttuaa ja mertustelee. Neppä Perttu neppii ja perttuloi.*).

3) Mieti, minkälaista tekemistä uudet verbisi tarkoittavat.

4) Valitse kiinnostavin uusi ötökkä + tekeminen. Pohdi tätä tyyppiä ja hänen tekemisiään vähän lisää. Miksi hän tekee juuri sitä, mitä tekee? Missä hän asuu? Miltä hän näyttää? Mistä hän pitää ja mistä ei? Kirjoita pieni kuvaus tai tarina ötökästä ja hänen puuhistaan vaikkapa yhtenä tietynä päivänä.

HOX! Punkerin tarinasta löytyy vielä punkemista ja punkeroimistakin oudompia verbejä, joiden tekijä on Punkerin kaveri Jäärä: *Jäärä letutti ja piuhtoi, Punkeri punki ja punkeroi. Jäärä sikuloi ja läyhti, Punkeri punkeroi ja punki. Ja lopulta jäärä opetti Punkerille, miten simutetaan, metutetaan ja loistitaan. (s. 50.)*

Kaikki nämä Jäärän hassut verbit liittyvät jollain tapaa leipomiseen. Kokeile keksiä myös omalle ötökällesi lisää aivan utoja verbejä, jotka eivät enää muodostukaan ötökän nimestä, mutta liittyvät jotenkin siihen, mitä hänellä on tapana tehdä. Jos haluat, voit sujauttaa keksimiäsi verbejä osaksi oman ötökkäsi tarinaa! Löydätkö muuten arkusta Jäärän leipomuksia?

HERRA PÖNTISEN JALANJÄLJISSÄ

”Minä kirjoitan teistä kirjan ihmisille”, jatkoi Herra Pöntinen ja sai osakseen jälleen monenmoista ihmettelynälähdystä ja -huokausta. Sitten hän jatkoi: ”Teillä, arvon metsän öttiäiset, on niin monta erityislaatuinen taitoa, että harva ihminen sellaisia hallitsee.” (s. 70.)

Erikoislaatuisen pieni Herra Pöntinen päättää kirjoittaa metsän ötököistä kirjan, ja tuo kirja on juurikin *Ötökkämaan tarinat*. Tehkää kuten Pöntinen ja kootkaa omista ötökkäteksteistä ja kuvista kirja tai näyttely!

